

ARBEIDS OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Vår ref.: Ryan Hustuft
Saksnr.: 236/16
Sted: Oslo
Dato: 19.04.2023

Hørings svar forslag til ny forskrift om oppfølgingstiltak og endringer i tiltaksforskriften

Hovedorganisasjonen Virke organiserer om lag 25 000 virksomheter, med over 300 000 ansatte i handels- og tjenestenæringen. Handels- og tjenestenæringen spiller en sentral rolle i norsk økonomi og sysselsetter nærmere 70 prosent av alle arbeidstakere i privat sektor. Handels og tjenestenæringen har videre lang tradisjon som inkluderingsarena.

Unge som ikke kommer inn i og får varig fotfeste i arbeidsmarkedet, risikerer å bli stående varig utenfor. Mange år uten inntektsgivende arbeid innebærer et stort tap, både for den enkelte og samfunnet. Bærekraften i velferdsmodellen forutsetter at flere unge mennesker som står utenfor arbeidslivet kommer ut i jobb, og tiltak som kan bidra til sysselsetting av disse anses derfor som hensiktsmessig

Det vises til forslag til forskriftsfesting av kjerneelementer for god oppfølging av interne tiltak i NAV. Det fremkommer av forslaget at forsøksordningen IPS ung gis særlig vekt, hvorav målgruppen unge brukere med moderate psykiske lidelser eller/og rusproblemer vil gis samme anvendelse som individuell jobbstøtte.

Virke mener at:

- Det ikke bør åpnes for ytelser fra Nav for mindreårige
- Tverrfaglig samarbeid bør styrkes, uten å flytte ansvar for opplæring etter opplæringsloven til Nav
- En bør avvente endringer i IPS Ung til evaluering av forsøk som er igangsatt er ferdig

Virke er opptatt av å utvikle tiltak for å redusere frafall fra videregående opplæring og videre utenforskap. Tiltak i regi av NAV er et viktig tilbud for å gi utsatte grupper utenfor arbeidslivet nødvendige kompetansetiltak for å lette overgang til arbeid. Det innebærer kurs- og kompetansehevende tiltak, og i enkelte tilfeller høyere formell kompetanse der det vurderes nødvendig og det vurderes som vanskelig å fullføre gjennom ordinært utdanningsløp. Virke er positive til å vurdere endringer i ansvarsområder, der det er klart at det vil styrke mulighet for måloppnåelse. Det er ikke klart at flere vil gå tilbake til skolen ved å utvide Navs ansvar til også å omfatte mindreårige ned til 16 år. Virke er bekymret for at en slik utvidelse tvert i mot kan gi motsatt effekt, og at flere unge får langvarig tilknytning til Nav. Det kan gi i ytterste konsekvens fungere som et incentiv for å avstå fra opplæring eller arbeid. Forslaget knyttet til forsøksordningen IPS ung innebærer at det får samme anvendelse som individuell jobbstøtte. Det vil gi rett til tiltakspenger.

I dag er det utdanningsmyndighetenes ansvar å tilby opplæring til personer som omfattes av opplæringsloven. Virke viser til at det allerede finnes gode offentlige tilbud som Oppfølgingstjenesten hvor det er mulig å få oppfølging fra en OT-veileder, samt prøveprosjektet «Forsøk med NAV veileder i skoler» som vil ha bedre fagkompetanse med å forhindre frafall fra opplæring. Evalueringen fra forsøket «NAV-veileder i skoler» viser at mange som står i fare for å falle utenfor ofte tilhører lavinntektsfamilier hvor en eller begge av foreldrene mangler formell utdanning. Fremtidens arbeidsliv stiller større krav til kompetanse og Virke mener derfor at fokuset for unge voksne mellom 16-18 år primært bør være å fullføre videregående opplæring.

En rapport fra Frischsenteret herunder Hærnes m.fl. (2020) så på effekten av aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere under 30 år, og bekrefter i større grad at målgruppen som er henvist fra helsetjenesten skiller seg vesentlig ut. En sentral innsikt i rapporten peker på at aktivitetsplikten ikke treffer hele brukergruppen, og at særskilt brukere som har utfordringer knyttet til rus, og uhelse har mindre effekt av aktivitetsplikten. Virke mener derfor at økonomiske incentiver ikke nødvendigvis vil gi den ønskede effekten for denne målgruppen.

Virke er opptatt av at tiltak som endres, avvikles eller utvikles skal baseres på kunnskap. Det fremstår derfor også som noe prematurt å forlenge og utvide personkretsen for et tiltak som fremdeles ikke er ferdig utredet. Effektevalueringen av IPS-ung ferdigstilles av Oslo Met den 30.11.23

Virke mener det er hensiktsmessig å ha fokus på å styrke det tversektorielle samarbeidet mellom NAV, Oppfølgingstjenesten, helsetjenesten og de videregående skolene. Det bør imidlertid gjøres uten å flytte ansvaret for opplæring av mindreårige og eller ved å åpne for bruk av økonomiske ytelser til disse.

Med vennlig hilsen
For Hovedorganisasjonen Virke

Ryan Hustuft
fagrådgiver arbeidsliv

Helene Ytterborg
seniorrådgiver kompetansepolitikk